

Učinkovito vodenje doktorskih študijskih programov

prof. dr. Zoran Ren

- Izhodišča sodobnega doktorskega študija.
- Ureditev doktorskega študija na UM.
- Pomen in posebnosti vodenja doktorskih študijskih programov.
- Praktične izkušnje.
- Vprašanja in odgovori.

Doctoral education is central to the mission of universities.

It provides the academic community and wider society with **researchers capable of producing original knowledge** and develops an **environment critical to the knowledge society**.

Universities must articulate a comprehensive vision for the provision of doctoral education, encompassing the internal context of the institution, the role of doctoral education in society at large and the international perspective.

This vision will enable universities to **meet new challenges** and realise the **full potential of doctoral education in coming times**.

Bolonjski proces v Evropi

- 1999 : Vizija skupnega visokošolskega izobraževalnega prostora.
- 2000-2005 : Usklajevanje načel pristopa: zasnova EHEA.
- 2006-2010 : Izgradnja EHEA: implementacija dogovorjenih načel na nacionalnih nivojih.
- 2011-danes : Konsolidacija EHEA: popolna in koherentna implementacija glavnih načel na nacionalnih in institucionalnih nivojih.

Doktorski študij v Evropi

- 2003 - Berlinski komunike.
- 2005 – Salzburška načela 1.
- 2007 - Ustanovitev EUA Komisije za doktorsko izobraževanje (CDE).
- 2010 - Salzburg 2 priporočila.
- 2011 - 7 načel inovativnega doktorskega izobraževanja.
- 2011-danes: Pospešena konsolidacija primerljivega doktorskega izobraževanja.

1. Osrednja komponenta doktorskega izobraževanja je **napredovanje znanja z izvirnim raziskovanjem**.
2. Vključevanje v institucionalne strategije in politike (**medsektorsko sodelovanje**).
3. **Pomembnost raznolikosti (individualizacija)**.
4. Doktorski kandidati kot **raziskovalci v zgodnjem obdobju**.
5. **Ključna vloga mentorstva in ocenjevanja**.
6. Doseganje **kritične mase**.
7. Trajanje doktorskega študija (**praviloma 3-4 leta**).
8. Pospeševanje inovativnih struktur (**interdisciplinarnost**).
9. Povečanje mobilnosti (**internacionalizacija**).
10. **Zagotovitev primernega financiranja**.

1. **Doktorat mora temeljiti na izvirnem raziskovanju kandidata!**
2. **Mentorstvo** doktorskim kandidatom je osrednjega pomena za doktorsko izobraževanje.
3. Doktorsko izobraževanja je **institucionalna odgovornost** in zahteva skupen napor.
4. **Avtonomnost institucije** pri izbiri ciljev in strategij ter vzpostavitve primernih struktur za doktorsko izobraževanje (95% članic EUA je od leta 2010 ustanovilo eno ali več doktorskih šol!).
5. Omogočeno **individualizirano doktorsko izobraževanje** (prilagodljivost).
6. Institucija odgovorna za **profesionalno izobraževanje** doktorskih kandidatov (prenosljiva znanja).

- **Mentoriranje mora biti skupno prizadevanje** z jasno opredeljenimi in zapisanimi odgovornostmi glavnega mentorja, mentorske skupine, doktorskega kandidata, doktorske šole, raziskovalne skupine in institucije, **ki omogoča individualni razvoj doktorskega kandidata.**
- **Zagotavljanje strokovnega razvoja mentorjev je institucionalna odgovornost**, in je lahko organizirano prek formalnega izobraževanja ali neformalno z izmenjavo izkušenj med mentorji.
- **Razvijanje skupne kulture mentoriranja, ki jo delijo tako mentorji, vodje doktorskih šol in doktorski kandidati, mora biti prednostna naloga doktorskih šol.**
- **Mentorji morajo biti aktivni raziskovalci.**

- 1. Raziskovalna odličnost** (kritična masa).
- 2. Privlačno institucionalno okolje.**
- 3. Interdisciplinarne raziskovalne možnosti.**
- 4. Sodelovanje z industrijo** in drugimi relevantnimi zaposlitvenimi sektorji.
- 5. Mednarodno sodelovanje** (dvojne/skupne diplome, mobilnost).
- 6. Prenosljiva znanja.**
- 7. Zagotavljanje kakovosti** ("process oriented QA").

I⁴ = Individualisation, Interdisciplinarity, Internacionalisation, Intersectorial cooperation

New challenges have appeared in doctoral education:

- **Digitalisation** has enabled the development of **open research, open education and social media**;
- **standards for training in research integrity and ethics** are **urgently required**;
- and **research** has become **increasingly global**.

All these challenges require institutions to adapt approaches, guidelines and recommendations in order to **prepare researchers for research environments that will be very different from those of their supervisors**.

- 2013** – Ustanovljena **Delovna skupina za prenovo doktorskega študija na Univerzi v Mariboru**.
- 2018** – Potrditev **Pravilnika o doktorskem študiju na Univerzi v Mariboru** na Senat UM
- 2018** – Ustanovitev **Doktorske šole UM** in **Sveta DŠ UM** (6 vodij doktorskih študijskih programov FNM, FERI, FKKT, FL, PF in FS)
- 2019/2020** – Prilagoditev strukture doktorskih študijskih programov
- 2011/2013** – Razpis zgolj doktorskih študijskih programov, ki ustrezajo minimalnim standardom Pravilnika.

- Odprtost doktorskega študija – ZVIS.
- Veliko število doktorskih študijskih programov.
- Majhna raziskovalna kritična masa in majhno število doktorskih kandidatov na večini doktorskih študijskih programov.
- Anketa doktorskih študentov (izvedena februar-marec 2015):
  - **Večina doktorskih kandidatov nima predhodnih izkušenj z raziskovanjem.**
  - **Večina doktorskih kandidatov med doktorskim študijem ni vključena v raziskovalne projekte!**
  - **Le manjšina doktorskih kandidatov ima izkušnjo z mednarodno mobilnostjo v času trajanja doktorskega študija!**
  - **Doktorski študenti si želijo dodatnega izobraževanja na področju prenosljivih znanj.**

Vodja doktorskega študijskega programa 11. člen

- (1) Vsak doktorski študijski program ima vodjo doktorskega študijskega programa.
- (2) Vodja doktorskega študijskega programa je visokošolski učitelj z veliko akademsko avtoriteto in izkušnjami, ki je mednarodno priznan raziskovalec z izkušnjami na področju mentoriranja na doktorskem študiju. Vodja doktorskega študijskega programa prinaša programu ugled in svetovno prepoznavnost.

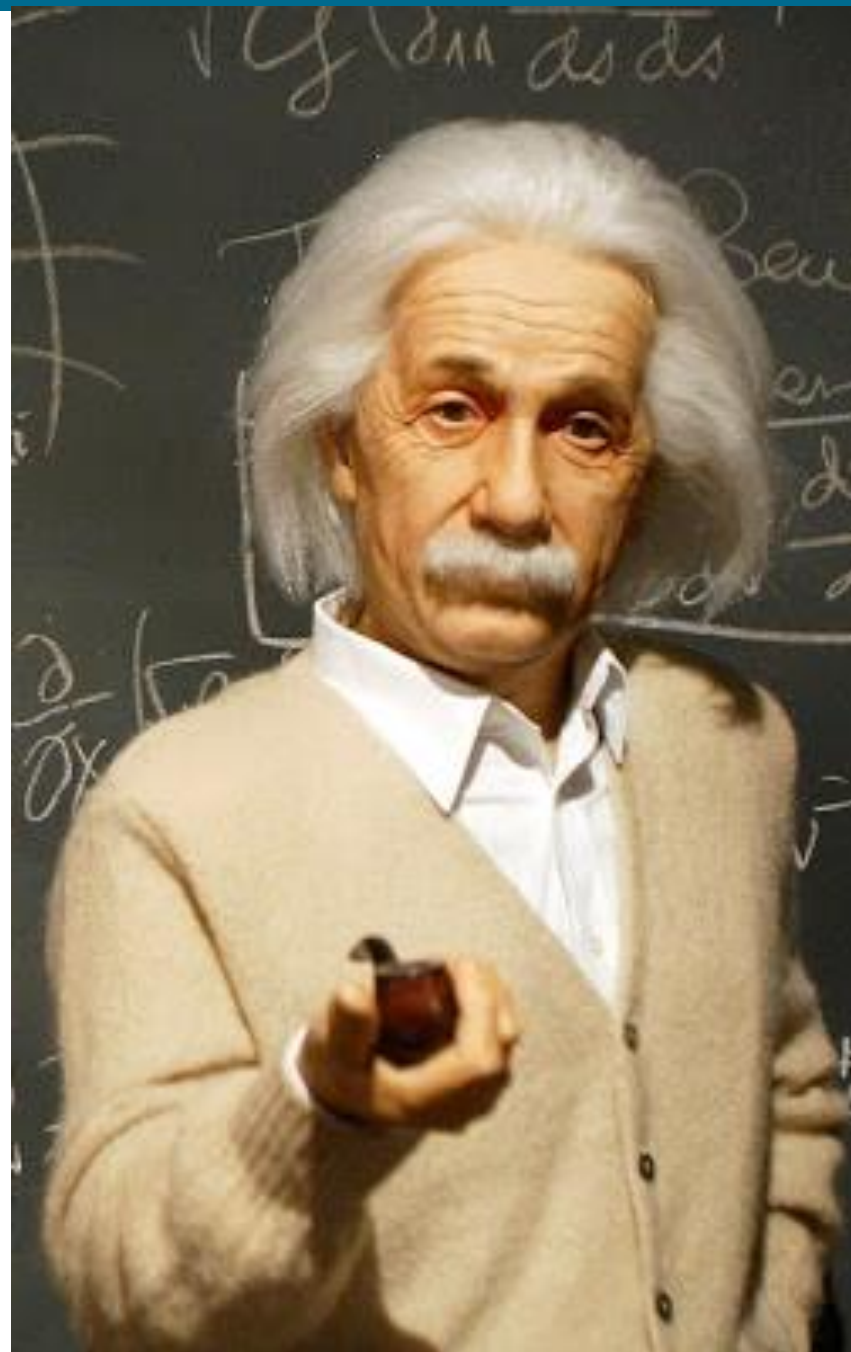
Vodja doktorskega študijskega programa

11. člen

- (3) Vodja doktorskega študijskega programa **skrbi za razvoj študijskega programa, rešuje vsebinska vprašanja pri izvajanju doktorskega študija, koordinira določene postopke in je odgovoren za izvedbo letne programske samoevalvacije doktorskega študijskega programa.**
- (4) Vodja doktorskega študijskega programa **preverja tudi letna poročila o sprotne spremljanju napredka doktorskih študentov.**
- (5) Mandat vodje doktorskega študijskega programa je štiri leta.

- Akademski mediator.
- Osrednji vir informacij.
- Promotor dobrih praks.
- Skrbnik enakopravne obravnave doktorskih kandidatov in mentorjev.
- Skrbnik kakovosti izvajanja doktorskega študija.
- Skrbnik izvajanja Pravilnika o doktorskem študiju na UM.
- Institucionalna odgovornost zagotavljanja enakih možnosti študija.

- Skrbi za promocijo doktorskega študijskega programa.
- Spremlja izvajanje vpisa na doktorske študijske programe.
- Spremlja napredek doktorskih študentov pri študiju.
- Spremlja kakovost mentoriranja doktorskih študentov.
- Preverja izpolnjevanje pogojev znanstvene aktivnosti predlaganih mentorjev/somentorjev in predlaganih zunanjih strokovnih poročevalcev.
- Koordinira določene aktivnosti postopka prijave teme doktorske disertacije.
- Preverja izpolnjevanje formalnih pogojev za zagovor doktorske disertacije.
- Koordinira predhodno ocenjevanje doktorske disertacije.
- Koordinira in lahko vodi zagovore doktorskih disertacij.

Praktične izkušnje

- Sorazmerno veliko dela z vodenjem študijskih programov z večjim številom doktorskih študentov.
- Razumevanje in upoštevanje specifičnosti študentov, mentorjev in znanstvenih področij.
- Potrebna doslednost pri preverjanju izpolnjevanje pogojev znanstvene aktivnosti predlaganih mentorjev/somentorjev in zunanjih strokovnih poročevalcev.
- Svetovanje doktorskim študentom in mentorjem pri pripravi dispozicije doktorske disertacije.
- Pripoznavanje in prenašanje dobrih praks.
- Doslednost pri odločitvah.
- Privilegij sodelovanja z izjemno inteligentnimi (mladimi) ljudmi.

Vprašanja in odgovori

Q & A

You have

Questions

We have

Answers